

Fokken op natuurlijk kalven én luxe bespiering

Freddy Bomers wilde graag verbeterd roodbonten fokken, mits de kalveren op natuurlijk wijze geboren worden. Dat lukt inmiddels in 75 procent van de gevallen, geeft de hobbyveehouder uit Winterswijk aan. 'De kunst is koeien met ruime bekkenmaten te fokken én veel bespiering. Mijn mooiste koe moet over vijf jaar mijn minste zijn.'

TEKST ALICE BOOI

Als zijn vader een melkveebedrijf had gehad, was Freddy Bomers zonder twijfel melkveehouder geworden. De mrij-veestapel op het bedrijf in Winterswijk was met zeven koeien echter te klein, de melktank deed zijn intrede en zo schakelden vader en zoon over op vleesvee. Een mooie hobby, aldus Bomers (47), die dagelijks aan het werk is als bouwkundig restaurateur. 'Ik vind het heerlijk om 's avonds nog in de stal te werken of in het land tussen de koeien door te lopen.'

In de huidige veestapel is nog steeds de oorsprong van de mrij's terug te vinden. 'Ik heb de bloedlijn tot aan 1942 kunnen traceren, het waren toen 100 procent mrij-dieren.' In eerste instantie experimenteerde Freddy met verschillende rassen om tot zijn eigen vleesveestapel te komen. 'Je kunt de pluspunten van andere rassen goed gebruiken binnen het verbeterd roodbont-ras. Maar uiteindelijk kom ik altijd weer terecht bij de verbeterd roodbonten. Dat vind ik het mooiste vleesras.'

Voor de hobbyist was echter natuurlijk afkalven een voorwaarde. 'Onze koeien hebben altijd natuurlijk gekalfd, dat moet ook nu nog kunnen', luidt zijn overtuiging. Bomers is daarmee een van de pioniers binnen het stamboek van de verbeterd rood-

bonten rondom het project Bewust Natuurlijk Luxe. 'Juist vanwege het project ben ik lid geworden van het stamboek, daar wilde ik in meedraaien.'

Driekwart natuurlijk gekalfd

Van de acht tot tien kalvingen die Bomers jaarlijks heeft, wordt 75 procent natuurlijk geboren. 'Als het koppie van het kalf erdoor kan, kan het hele kalf vanzelf geboren worden', geeft hij als handvat. Naast zijn grote ervaring met natuurlijke kalvingen heeft de vleesveehouder extra kennis gekregen tijdens een praktijkdag van Bewust Natuurlijk Luxe op de faculteit voor Diergeneeskunde in Utrecht. 'Daar heb ik geleerd hoe je een kalf moet draaien terwijl het geboren wordt om optimaal gebruik te maken van de ruimte in het bekken.'

Bovendien werd hem duidelijk dat je met één persoon genoeg trekkracht hebt om een koe te helpen. 'Wanneer je het in je eentje niet redt, bel dan de dierenarts maar, dan kan het niet.' Bij Bomers kalven de koeien in de winterperiode, in februari en maart. 'Dan kunnen ze vroeg de weide in', geeft hij aan. Met het meten van de temperatuur van de koe kan hij vrij nauwkeurig het kalfmoment voorspellen. Dan heeft hij in de

BEDRIJFSPROFIEL

naam	Freddy Bomers
leeftijd	47
plaats	Winterswijk
beroep	bouwkundig restaurateur
ras	verbeterd roodbont
aantal dieren	17
aantal hectare	6,5

stal een camera hangen waarmee hij via de telefoon de kalvende koe op afstand in de gaten kan houden. 'Je moet ze ook even de tijd geven om volledig te ontsluiten', is zijn ervaring. 'Wanneer ik na de potenblaas al snel pootjes zie, gaat het goed', beschrijft hij het proces. 'Je merkt in negen van de tien gevallen wel aan de koe of het kan: ze stopt met persen als er geen ruimte voor het kalf is.' Meestal gaat het kalven dus vanzelf, in enkele gevallen belt Bomers de dierenarts. 'Ik neem geen risico, het kalf is het allerbelangrijkste. Wanneer het niet natuurlijk geboren kan worden, volgt een keizersnede, daar is helemaal niks mis mee.'

Blij met bekkenmaten

De stieren zoekt Bomers vanwege het natuurlijk kalven zorgvuldig uit. 'Ik ben heel blij met de metingen van de bekkenmaten; die geven een handvat om stieren te selecteren. Als een koe of vaars een bekkenmaat van 15 centimeter hoogte en 13 centimeter breedte heeft, hoef je het niet te proberen om de kalveren natuurlijk geboren te laten worden.' Daarnaast let hij ook op de draagtijd van de stier zelf. 'Bij een te lange draagtijd worden de kalveren zwaarder. Een kalf met

een gewicht van 40 tot 45 kilo is ideaal.' De afgelopen drie jaar heeft de stier Gusela Jacode de koeien drachtig gemaakt. Hij is een Jacodezoon uit de stal van Jaap en Marga van Beukelen. 'Hij geeft lange kalveren die bij ons bijna allemaal vanzelf geboren zijn', evalueert Bomers, die de stier op vierjarige leeftijd en met een gewicht van 910 kilo weer doorverkocht aan een andere veehouder.

Inmiddels loopt zijn opvolger ook alweer in de weide: Wilms van de Jacobushoeve, zoon van Gontines van de Jacobushoeve (v. Gertinus) en gefokt bij Bert van Abeelen. 'Ik koop graag bij de betere fokkers, want dan is er meer bekend over de bloedlijnen achter de stier.' Wilms krijgt allereerst kansen op grote, ruime koeien. 'Met minimaal een bekkenhoogte van 20 cm hoogte en 18,5 cm breedte, want ik wil eerst graag zien wat voor kalveren Wilms geeft.'

Oudere koeien met natuurlijk kalven

De vleesveehouder prijst zich gelukkig dat hij koefamilies heeft met ruime bekkenmaten. 'Voor mij is het gemakkelijker om te werken aan natuurlijke kalvingen. Als je 25 jaar op rond en dik hebt gefokt, is het een stuk lastiger. Daar gaan wel vijf

Dochters van de eigen stier Gusula Jacodev (v. Jacode) kwamen vanzelf ter wereld

Freddy Bomers: ‘Als het koppie erdoor kan, kan het hele kalf vanzelf geboren worden’

generaties overheen. Ik snap wel dat die fokkers niet aan natuurlijk kalven beginnen’, realiseert Bomers zich.

Als favoriete koe noemt hij Lies 8, een dochter van Carindo. Haar eerste kalf kwam met een keizersnede ter wereld, de andere twaalf kwamen vanzelf. Lies – die ergens in haar afstamming nog een blonde d’Aquitainestier heeft – werd vijftien jaar. ‘Dat de koeien ouder kunnen worden, is ook weer een voordeel van natuurlijk kalven. Het is toch jammer om een goed fokkende koe na twee of drie keizersnedes af te voeren.’

Lies 8 heeft haar kwaliteiten doorgegeven aan haar dochter Lies 15. ‘Ze heeft nu voor de tweede keer gekalfd: natuurlijk.’ De vaarzen kalven voor de eerste keer op een leeftijd van 2 tot 2,5 jaar. ‘Ik heb ze ook weleens laten doorlopen tot 3 jaar in de hoop dat ze gemakkelijker natuurlijk kalven. Dat bleek niet zo. Bij oudere vaarzen worden de kalveren ook groter.’

Ook de voeding van de zoogkoe heeft beperkt invloed op het geboorteverloop, weet de vleesveehouder. ‘Een koe zorgt voor haar ongeboren kalf, ook al betekent dat dat ze zelf heel mager wordt.’ Mais voeren doet hij

trouwens niet meer. ‘Met gras en natuurhooi houd ik de koeien in optimale conditie.’

Vlaamse roden

In de veestapel vallen ook de Conny’s op. ‘In die bloedlijn komt een Vlaamse rode stier voor. Die heeft niet alleen gezorgd voor die prachtige rode kleur waar ik van houd, maar ook voor ruimte in het bekken. Dat wist ik toen nog niet, maar dat komt nu wel heel goed uit.’

Met jaren ervaring in de fokkerij kan Bomers goed benoemen hoe je ruime bekkenmaten krijgt. ‘Wanneer de dieren groter worden, zijn ook de bekkenmaten ruimer.’ Maar een verbeterd roodbonte kenmerkt zich ook door veel bespiering. ‘Ik fok op maat en lengte, daarna weer op bespiering. Uiteindelijk komen we dan ook weer waar we willen zijn’, zegt hij met passie voor het stamboek. ‘We moeten het enige vleesveeras in Nederland in ere houden en ja, over tien jaar hebben we nog steeds verbeterd roodbonte dikbilkoeien.’

Bomers weet overigens dat hij met zijn verbeterd roodbonten in de keuringsring niet meedoet. ‘Ik heb niet de crème de la crème op stal. Een natuurlijk geboren kalf zal nooit de mooiste dikbil van Nederland worden. Onze kalveren zijn wat later rijp. Uiteindelijk staat er wel een volwassen koe met een prima gewicht en veel luxe.’ Eigenlijk moet er elke keuring een rubriek komen met natuurlijk kalvende dieren, vindt Bomers, die met de veebeoordelingscursus van het stamboek zijn kennis heeft verbeterd. ‘Dat is eerlijk vergelijken.’ Hij signaleert overigens wel een vooruitgang in bespiering bij zijn dieren. ‘Het is de uitdaging een koe te fokken die vanzelf is geboren en uiteindelijk een bil krijgt als een halve voetbal. Mijn beste koe moet over vijf jaar mijn minste zijn.’

Kennisuitwisseling via WhatsApp

De fokkers van verbeterd roodbonten wonen verspreid over Nederland. Het kost dan ook veel tijd om elkaar te bezoeken om kennis en ervaringen uit te wisselen. Daarom hebben 58 fokkers en liefhebbers gezamenlijk

een WhatsApp-groep. Naast informatie over prijzen en gewichten van koeien en stieren delen ze via de smartphone-app ook tips en foto's over onder andere het natuurlijk kalven van hun verbeterd roodbonten.